הו למושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית • מס' 781 • 2 במאי 2013 • כ"ב באייר תשע"ג

תחזוקת מערכות סולאריות

ש.מ.ש

ראה פרטים בעמ' 5

ירוק בעניים

שני יזמים צעירים, בני מושבים, פיתחו תכשיר ידידותי לסביבה להדברת מזיקים, **חני סולומון ■ עמ' 14**

טרקטורוני כיסוח הדשא הטובים בעולם!

- סנפר ריידר 13 כ"ס (גיר חצי אוטומטי) - 10,500 ₪
- סנפר ריידר 15.5 כ"ס עם גיר הידרוסטטי - 13,500 ₪
- טרקטורון סנפר 17.5 כ"ס עם גיר הידרוסטטי - 14,900 ₪
- בלרינה סנפר 20 כ"ס עם מערכת נסיעה הידרוסטטית - 22,000 ₪
- טרקטורון ג'ון דיר 18.5 כ"ס עם גיר הידרוסטטי - 18,500 ₪

- בנוסף מגוון גדול של טרקטורונים עם מנועי דיזל ובנזין. לגנן המקצועי ולחצר הפרטית.
- המחיר כולל איסוף או ריסוק.
- המחירים לא כוללים מע"מ.

י. קמחי בע"מ יבואן בלעדי
כפר הנגיד משרד: 08-9421120
יוסי: 050-8575530 יובל: 050-8575535
חדרה א.ת צפוני: 04-6211142
דוא"ל: info@jkimchi.co.il
אתר: www.jkimchi.co.il

*ט.ל.ח *התמונה להמחשה בלבד

תוכן

לא נותנים גז
תושבי עמק חפר הפגינו נגד הכוונה להקים מתקני זיקוק גז באזור
4

צילום: טום מונרו

הבל היופי
כמה חבל שתייר מגיע לישראל רק בזכות בר רפאלי
6

צילום: יח"צ, מיקי שמו

הבעיה תופחת
למה דגנית רם ממשיכה לצאת להרפתקאות קולינריות מפוקפקות
20

מכתבים למערכת

היצירה איכותית והמטרה הושגה

תגובה למכתבו של שמואל גלנץ מכרם מהר"ל ("קו למושב", 25 באפריל)

פרויקט "נותנים במה" של התיאטרון הארצי לנוער ומשרד התרבות והספורט הוא פרויקט ארצי, שחותר לעבודה קהילתית, מגבשת, תוך הנאה מחדוות היצירה במהלך התקופה הארוכה, וזאת לצד מתן כלים מקצועיים לצורך הפקת הצגה איכותית וראויה.

מעבר לכך, אינני מבקרת אמנות, אך בוודאי ש"בעל זבוב" נחשב ליצירה איכותית, מורכבת ועמוקה, גם אם טרגית, אותה לומדים במסגרות חינוך פורמליות ובלתי פורמליות ודרכה מגיעים לתובנות על החיים, על נפש האדם ויצריו.

דעתי האישית (וכנראה של עוד כמה גורמים מוסמכים במשרד התרבות והספורט ומבקרי תרבות בעולם כולו), היא שדווקא הספר "בעל זבוב", שמנסה לכונן סדר וערכים במקום בו שורר כאוס והיעדר סמכות הורית, דווקא הוא דוגמא מאלפת לשילוב של ערכים וניסיון לכונן חברה מוסרית ותרבותית במקום בו שולט יצר ההישרדות והאינסטינקטים החייתיים הראשוניים של כל אדם.

ואכן, מטרת הפרויקט הושגה ותוך כדי התהליך נבנתה קבוצה איכותית שמובילה את המושב בגאון, תוך חקירה מתמדת של החברה בה אנו חיים.

תנועת המושבים שמחה לתת במה לפרויקטים ומפעלים חינוכיים ותרבותיים המתקיימים במועצות ובישובים – ונמשיך לעשות כן גם הלאה.

מיכל דותן-לוין, מנהלת תחום תקשורת בתנועת המושבים

חדשות

משטרת ההופעות

חדש בעמק: הופעות חיות בתחנת המשטרה הבריטית בנהלל

המועצה האזורית עמק יזרעאל והמועצה לשימור אתרי מורשת בישראל גאים להשיק מיזם חדש וייחודי: התחנה הבריטית – מתחם יזרעאלי להופעות חיות.

המתחם ממוקם במשטרת נהלל ההיסטורית (כביש 75). בין האמנים המובילים שיגיעו לעמק ניתן למנות את דויד ברוזה, אהוד בנאי, רמי קליינשטיין, קרן פלס, הראל סקעת, ישראל גוריון ואסף אמדורסקי.

תחנת המשטרה הבריטית היא אחת ממצודות רבות שהוקמו בארץ-ישראל בתקופת המנדט, במטרה לשפר את כושר השליטה וההרתעה של הכוחות הבריטיים. התחנה נחנכה בשנת 1936 ותחת פיקודו של סרג'נט יצחק שבילי הפכה ל"צומת סיוע" מרכזי למערך הביטחון והמודיעין של "ההגנה" ושל יחידות הנוטרים בגוש נהלל.

בשנות התשעים שוקם המבנה על ידי המועצה לשימור אתרי מורשת, וכיום הוא משמש כמרכז מבקרים למורשת השוטר והנוטר העברי בארץ ישראל. שני חברי ילדות מהעמק, עומדים מאחורי הפרוייקט: מתן אפרת, מוזיקאי מגבעת אלה, ונואית לוי-קרובבי מרמת דוד, היי-טקיסטית בחיי היומיום וחובבת תרבות מושבעת. השניים גדלו ולמדו בעמק והכירו בבית האמנויות. החברות הארוכה הובילה לאחרונה לפרוייקט שצפוי לחולל מהפכה בצריכת התרבות בעמק יזרעאל.

אייל בצר, ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל: "מיזם 'התחנה הבריטית' במשטרת נהלל ממזג בין ההיסטוריה של העמק ושל המדינה ובין חיי התרבות בו. הרעיון פה הוא לחשוף בפני אלו שנהנים מהתרבות גם את ההיסטוריה של טרום הקמת המדינה שמשטרת נהלל מייצגת. גם היזמים שעומדים מאחורי הפרוייקט הם בני העמק ומבחינתנו – זו רוח העמק".

משטרת נהלל. צילום: ישראל פרץ

היוזמים – מתן אפרת ונואית לוי-קרובבי
צילום: באדיבות המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

"קו למושב" גם באינטרנט - **תנועת המושבים:** www.tmoshavim.org.il ■ **תנועת האיחוד החקלאי:** www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך:** דרור יוסף
■ **עורך משנה** עודד לפיד
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, דגנית רם, זהר נוי, איתמר גור

■ **דואר אלקטרוני**
dror.maariv@gmail.com

מזכירה והפקה אסתי כלפון 03-5632547
esti.halfon@maariv.co.il
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק
מערכת 03-5632441
מודעות לוח שירלי הכהן
טל' לוח 03-5682878
shirly.hacohen@maariv.co.il

יועצי פרסום דניאלה גבאי, יעקב קניאל, יורם עביבי, גילה סבן
טל' מודעות 03-5632547
פקס מודעות 03-5638728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

משנה למנכ"ל: עקיבא גולדבלום akiva.goldblum@maariv.co.il

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

עונה מוצלחת למגדלי הפלפלים בערבה

נהנו מעליה של 17% בהכנסות בשוק הישראלי

"יופי של ירקות" מממושב עין יהב, משווקת הפלפלים הגדולה בישראל, מסכמת עונה מוצלחת למגדלים.

לדברי דניאל לב, מנכ"ל האגודה, התמורה הממוצעת לק"ג פלפלים באיכות יצוא בשוק המקומי עמדה השנה על 6.15 שקל, גידול של 17% לעומת 5.23 שקל בשנה שעברה. גם הכמות גדלה והסתכמה ב־6,315 טון בחודשים ספטמבר־מרץ, לעומת 5,856 טון בחודשים המקבילים בשנה שעברה. שיווק הפלפלים נמשך ובעין יהב מקווים שהחודשים הבאים ימשיכו את המגמה החיובית.

לב מוסיף שהעליה במחיר נובעת מנכונות גדולה של הצרכנים לשלם עבור תוצרת חקלאית איכותית ומותג אמין מבחינת ניקיון התוצרת. הצרכן הישראלי והרשתות הולכים ונהיים דומים למקביליהם באירופה שמציבים דרישות איכות ומוכנים לשלם בתמורה. ההתארגנות של מגדלים רבים לשיווק "ביד אחת" באמצעות האגודה תורם אף הוא לקבלת מחיר הוגן ושמירה על יציבות מחירים ורציפות אספקה לשווקים.

בשנים האחרונות הרחיבה "יופי של ירקות" את פעילותה מחוץ לעין יהב והיא משווקת כעת פלפלים של חקלאים ממושבים וקיבוצים בערבה, בקעת הירדן ואשכול, בהם צופר, חצבה, פארן, עידן, יהל, נעמה, תומר ועין הבשור.

הצעת חוק: למנוע יבוא כבד אווז מפוטם

אחרי האיסור על פיטום אווזים בארץ, הכנסת מתגייסת גם כדי לאסור את היבוא. יוזמי החוק: "ההתעללות צריכה להיפסק, לא רק לשנות את מיקומה"

עדי חשמונאי

עשור בדיוק לאחר שישראל אסרה לפטם אווזים בשטחה, הצעת חוק חדשה מבקשת לאסור לחלוטין יבוא של כבד אווז שומני מחו"ל ושיווקו בארץ. הצעת החוק, שעליה חתומים 22 חברי כנסת מכל קצוות הקשת הפוליטית, זוכה לפי שעה לתמיכה רחבה.

תהליך פיטום האווזים, שהופסק לפני כעשר שנים בעקבות פסיקת בג"ץ, מתבצע באמצעות החדרת צינור לעומק גרונו של האווז. דרך הצינור מעבירים כמויות גדולות של מזון באמצעות לחץ אוויר גבוה, במטרה להגדיל באופן מלאכותי את הכבד ולהפוך אותו לשומני. עם סיום התהליך הכבד גדל פי שבעה עד עשרה. במהלך השנים נאסר לפטם אווזים גם באיטליה, בריטניה, פולין, צ'כיה, לוקסמבורג, דנמרק, פינלנד, נורווגיה, שוודיה, שווייץ, אוסטריה, גרמניה, אוסטרליה וארגנטינה.

"ישראל עשתה צעד חשוב באיסור על פיטום אווזים וברווזים. יש להשלים את המהלך ולאסור גם על יבוא ומכירה של כבד שומני כדי להבטיח שההתעללות תיפסק ולא רק תשנה את מיקומה", אמר ח"כ דב ליפמן (יש עתיד). "זהו חוק בעל חשיבות ערכית, המשקף ערכי מוסר אנושיים ובסיסיים של הגנה על חסרי ישע".

צילום: שאטרסטוק

תושבי עמק חפר חסמו בטרקטורים את כביש 4

כ-200 תושבים עם 15 טרקטורים הפגינו במחאה על הכוונה להקים מתקני זיקוק גז בעמק

כ־200 תושבים מעמק חפר עם 15 טרקטורים חסמו באחרונה את כביש 4 במחאה על הכוונה להקים מתקני זיקוק גז בעמק.

ההפגנה החלה בשעה 07:30 כשיירה של 15 טרקטורים הגיעה מכיוון צומת חפר ומקיבוץ העוגן ונעצרה באמצע הכביש. יחד איתם הגיעו כ־200 מתושבי עמק חפר ונעמדו בצומת עם שלטים: "הון שלטון – עולם תחתון", "אל תהפכו את עמק חפר לעמק אפר", "סילבן, דאג לתושבים, לא לתשובה", "גז בים ולא ביבשה" ועוד. יחד עם התושבים הגיעה גם להפגין גם חברת הכנסת סתיו שפיר. במקום נוצר פקק ארוך לשני הכיוונים. שוטרים הוזנקו למקום הצליחו לפזר את ההפגנה רק לאחר כשעה.

לפני כחצי שנה קבעה המדינה כי מתקני הזיקוק של הגז הטבעי יוקמו באמצע עמק חפר. למרות בקשות חוזרות ונשנות, מסרבים משרדי הממשלה להעביר תוכניות מפורטות למה שצפוי לקום בעמק. כמו כן מי שיקבע בסוף את כמות הגז שתזוקק ואופן הטיפול יהיו דווקא היזמים, בעלי ההון.

החשש של המועצה והתושבים הוא שפיצוץ צינור גז בעקבות תקלה או חבלה יביא לאסון ולנפגעים רבים. כמו כן, תסקיר של המשרד להגנת הסביבה קבע כי אין להקים במקום את מתקני הגז בשל פגיעה סביבתית. המועצה ותושבים דורשים שהטיפול בגז יעשה בים ולא ביבשה.

רני אידן, ראש מועצת עמק חפר: "ההפגנה היא הוכחה נוספת לנחישות שלנו ושל התושבים להתנגד בתוקף לתוכנית שכיום מונחת על השולחן. לא יכול להיות שהיזמים יהיו אלה שיקבעו, כיצד יוקם המתקן ואת אופן הטיפול בגז. לא ייתכן שהשרים לא יקשיבו לנו ולא יטפלו בטענותינו. אנו נאבק בכל האמצעים העומדים לרשותנו. בהפגנות, בבית המשפט – ואם נצטרך גם נחסום את תחילת העבודה בגופנו".

יוני ארי, ראש מטה מאבק התושבים: "שר אנרגיה חדש נכנס למשרדו והדבר הראשון שהוא עושה, אינו לשמוע את זעקתנו, אלא לרוץ ולהתחבק על האסדה עם יצחק תשובה ולהתחבר להון. זה סדר העדיפויות של השר הנכנס, לרוץ לטייקונים ולהתעלם מהאזרח הפשוט. זה בלתי נסבל ובקרוב, אם יסרב לפגוש אותנו, נקים אוהל מחאה מול ביתו".

קנט תקיים לראשונה ועידה חקלאית-כלכלית בשיתוף גלובס

"ועידת קנט 2013" תיערך תחת הכותרת "חקלאות מצמיחה הזדמנויות" ותתמקד בפוטנציאל העסקי הטמון בחקלאות ובחיבור בין עולם ההשקעות והעסקים ובין החקלאות בישראל

קנט, קרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות, תערוך השנה, לראשונה, ועידה חקלאית-כלכלית בשיתוף העיתון גלובס.

"ועידת קנט 2013" תתמקד השנה בחקלאות מצמיחה הזדמנויות ותבחן את נקודות הממשק בין החקלאות בישראל, המגזר העסקי ועולם ההשקעות ומה שיש לכל אחד מהם להציע. מטרת הוועידה היא לחשוף בפני המגזר העסקי את הפוטנציאל הכלכלי העצום והחשיבות הלאומית שיש לחקלאות על מנת לקדם אפשרויות השקעה ויזמות בתחום. בקנט אומרים כי הוועידה הינה נדבך נוסף בפועלה של החברה למתן ערך כלכלי מוסף לחקלאים. הוועידה תתקיים במלון דיוויד אינטרקונטיננטל, ת"א, ב־20 במאי, במעמד שר החקלאות ופיתוח הכפר, ח"כ יאיר שמיר ובהשתתפות בכירי המגזר החקלאי והעסקי. הוועידה תיערך במקביל לוועידת שוק ההון של גלובס על מנת לאפשר לקהל משקיעים רחב מאוד להיחשף לפוטנציאל הכלכלי שבענף החקלאות.

הוועידה תתמקד באפשרויות השקעה בתחום החקלאות, ניהול סיכונים בתחום, מינוף הפוטנציאל הכלכלי בחקלאות על רקע משבר המזון העולמי ועוד.

בוועידה יוצגו חברות סטארט־אפ חדשניות בתחום החקלאות על מנת לאפשר ליזמים בתחום הפיתוחים החקלאיים להיחשף לקהל העסקי ולמשקיעים פוטנציאליים, ולהיפך.

דוד גינזבורג, מנכ"ל קנט: "קנט, כחברה המעניקה גב וביטחון כלכלי לחקלאים, רואה חשיבות גדולה בהעלאת המודעות להיותה של החקלאות ענף אסטרטגי לקיומה של המדינה ומנוע צמיחה לכלכלה הישראלית. במיוחד על רקע השינויים העולמיים ומשבר המזון הצפוי, ותוך גידור סיכונים נכון, לחקלאות הישראלית ישנו פוטנציאל עסקי רב. מצאנו לנכון לעשות את החיבור בין המגזר החקלאי והמגזר העסקי. אנו תקווה כי חיזוק הקשרים בין שני המגזרים יסייע רבות לחקלאים ויביא למימוש הפוטנציאל העצום בחקלאות הישראלית".

המטרה: מסמך ברור שייקל על החקלאים

תנועת המושבים הגישה הערותיה לקודקס החלטות מועצת מקרקעי ישראל שנועד לפשט את ההתנהלות מול המינהל

עו"ד עמית יפרח

עו"ד עמית יפרח, יו"ר אגף קרקעות ואגו"ש בתנועת המושבים

לאחרונה פורסמה על ידי מינהל מקרקעי ישראל טיוטא לקודקס (אוסף) החלטות מועצת מקרקעי ישראל. הוזמנו להגיש את הערותינו לקודקס, ואכן, עם תום מועד הזמן שהוקצה לטובת העניין העברנו יחד עם התנועה הקיבוצית את הערותינו ודרישותינו בנושא.

עם הקמת מינהל מקרקעי ישראל בשנת 1960 ובהתאם לחוק מינהל מקרקעי ישראל, החלה לפעול מועצת מקרקעי ישראל. סעיף 3 לחוק קובע כי הממשלה תמנה מועצת מקרקעי ישראל, אשר תקבע את המדיניות הקרקעית לפיה יפעל מינהל מקרקעי ישראל. כחלק מהרפורמה במינהל מקרקעי ישראל ובהתאם להחלטת ממשלה מה־12 במאי 2009, פורסמה על ידי היועץ המשפטי של המינהל טיוטת הצעה לקודקס החלטות מועצת מקרקעי ישראל.

במהלך השנים נתקבלו במועצת מקרקעי ישראל מאות החלטות. מעבר לכך שחלקן נוסח לפני כיובל שנים, נתגלו ליקויים בניסוח. החלטות המועצה היו כטלאים טלאים, דבר שיצר סתירה בין החלטות, הקשה על התמצאות והיה נהיר ליחידי סגולה בלבד. בנוסף, במיוחד במגזר החקלאי, ההחלטות שונו באופן תדיר, כך שהמעקב אחרי ההחלטה הרלבנטית לנושא מסוים הפכה לבלתי אפשרית, שלא לדבר על היכולת לתכנן את מדיניות הקרקע של המושב או בעל הנחלה במושב שנים קדימה.

הקודקס ביסודו מהווה איסוף ההחלטות הקיימות והאחדתן למעין החלטה אחת, עם תתי סעיפים, ששואפת להסדיר את מערכת היחסים שבין חוכרי המינהל לבין המינהל, תוך יצירת מבנה אחיד ומינוחים ברורים.

ניכר כי בעבודה על הקודקס נעשה מצד המינהל מאמץ רב. יחד עם זאת ישנם נושאים אשר טרם לובנו במלואם ואנו מקווים כי עם סיום העבודה על הקודקס יווצר מסמך ברור, יעיל וקצר שיקל על החוכרים החקלאיים בהתנהלותם מול המינהל.

לעשות היסטוריה

יש חשיבות עליונה להעמקת הקשר בין הילדים לבין המושב שבו הם גדלים. לשם כך חיוני לעודד הקמתם של מוזיאונים מקומיים במושבים

צביקה סקורצרו

היסטוריה הוא מקצוע קשה, בו דרים בכפיפה אחת שני הפכים המנוגדים האחד לשני כמעט כמזרח ומערב: בפן הראשון הצורך החיוני בלימוד אירועים, תהליכים ואין ספור פרטים, ובשני – הקושי העצום להסבירו ולהכילו.

רבים רואים בו, ובצדק, מקצוע למידה הכרחי המהווה את שדרתו העיקרית של כל מי שרוצה להעמיק שורשים. בד בבד, וכמעט כפרדוקס מובנה, מתקיים בו קושי אין סופי בהפיכת העבר, הבלתי ניתן כמעט לעיכול, במיוחד בקרב ילדים ובני נוער, לזמין, מזמין וכזה שיאכל בתיאבון גדול.

זה לא מקצוע פשוט, אך מקצוע חובה ליצירת קשר ערכי ועמוק עבור מי שחשוב לו שילדיו ונכדיו יאהבו את המקום בו הם חיים ויעשו ככול יכולתם על מנת שילדיהם ונכדיהם יבחרו במקום כראוי להמשיך בו את חייהם.

במערכת החינוך ובתנועת הנוער יש להגדיר את נושא העמקת הקשר שבין ילדי המושב למקום, כנושא בעל חשיבות ראשונה במעלה שיש לעשות ככל הניתן על מנת להופכו מרעיון מופשט לעניין ממשי. מטרה זו תוכתב ותוגדר כמרכזית ותיקבע על ידי הוועד הנבחר והמייצג, כהנחיה קבועה ומתמשכת, לשותפים הפעילים בוועדת הנוער והתנועה.

את תוצאותיה ופירותיה של מדיניות זו נקטוף כולנו – המדינה ובעיקר המושב – בעיקר בטווח הרחוק. החלטה זו היא בעלת חשיבות עצומה וחשוב ונכון כי תקבל את ביטויה המעשי. זאת במיוחד ובעיקר באמצעות השקעת כל מאמץ בהקמת מוזיאון, שיכול להיות קטן, אך נגיש, שבו וסביבו ירוכזו עדויות ומכתבים, סיפורים ותצלומים, כלים וכלי עבודה חקלאיים ועוד חומרים ונכסים היסטוריים אשר יהפכו לחלק מהכרות מוחשית, בלתי אמצעית, עם שורשיו ההיסטוריים של המושב.

במוזיאון יוכלו הילדים לראות, להבין, ללמוד ולהפנים מידע רב ערך והסבר על העלייה לקרקע, הקשרים עם המוסדות המיישבים, הרקע לעלייה לארץ, בעיות הביטחון, חיי התרבות והחקלאות ושלל נושאים אחרים.

אז מה אם היא יפה?

עצוב לדעת שתייר מגיע לישראל בזכותה של בר רפאלי ולא בזכות הנוף, ההיסטוריה והמדע שלנו

מלי ברוש, גן חיים

מדינת ישראל זקוקה להסברה טובה. כאשר בכל כלי התקשורת בעולם ישראל מוצגת כמחרחרת ריב וכאימפריה, לא פחות, ששולטת בעם אחר, יש צורך לרכך את התמונה המעוותת ולהציגה בעולם כמדינה נורמלית שטופת שמש, שכל כולה כישרונות אנושיים. אבל לא רק כישרונות, אלא גם דוגמניות יפהפיות, כמו בכל מדינה אחרת.

לצורך כך נבחרו הרגליים הכי ארוכות, השיער הזהוב, הגולש, הבריא, המטופח. הפנים הסימטריות העונות לכל כללי האסתטיקה. והעיניים הכחולות, כמובן.

מה עוד יודעים אנו על בר רפאלי המקסימה?

היא השתמטה משרות צבאי. על כך אני יכולה למחול לה. לא כל העם צבא, ויתכן שתרומתה לצה"ל הייתה אפסית בהשוואה לפועלה בקמפיין משרד החוץ.

עדיפה בר רפאלי על חיילת עם עוזי השומרת על הגבולות ושולחת מסר מיליטנטי מדי, ואנו הרי רוצים שיתייחסו אלינו כרודפי שלום.

בקמפיין מוצגות המצאות ישראליות: דיסק און קי, סקייפ, עגבניות שרי ועוד, שתפסו להן מקום של כבוד בעולם. אבל מה המציאה בר רפאלי?

עדה יונת, נובליסטית הריבוזומים שלנו, היא גאווה ישראלית. אך אבוי, היא לא זוהרת כמו בר, רחוק מזה, ועל כן איננה יכולה לייצג את מדינת ישראל.

וזאת הבעיה. לייצג את ישראל זוהי זכות גדולה, ונראה לי שזכות זו לא צריכה להינתן לדוגמנית – יפה ומקסימה ככל שתהיה. עצוב לדעת שתייר מגיע לישראל בזכותה של רפאלי ולא בזכות הנוף, ההיסטוריה והמדע שלנו.

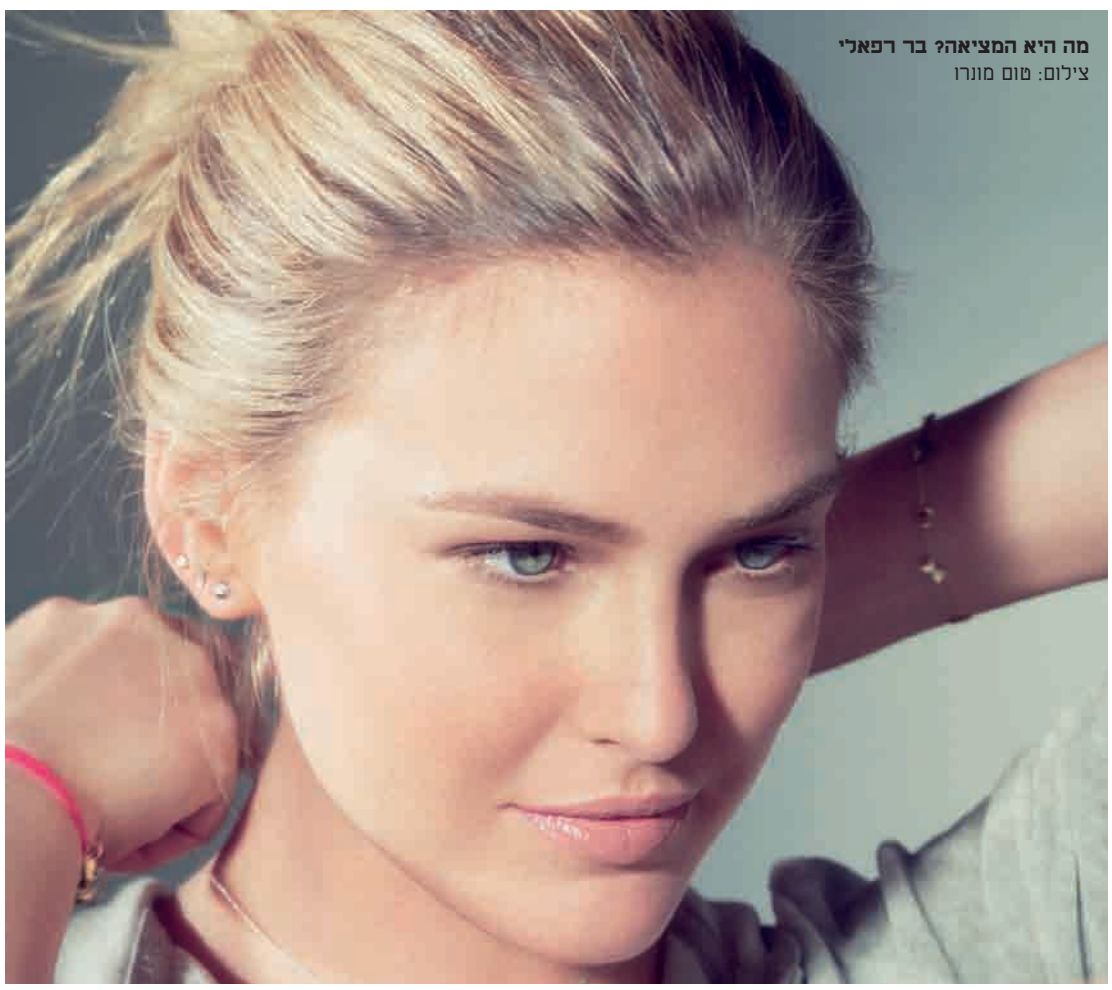

מה היא המציאה? בר רפאלי
צילום: טום מונרו

יעקב לזר lazar@aran.co.il

מנועים מלהגן על רכוש

מעריב, 25.4

פעילת זכויות האדם, ח"כ אורית סטרוק (הבית היהודי), מבקשת להחיל את "חוק דרומי", הפוטר מאחריות פלילית אזרחים שירו לעבר פורצים, גם ביהודה ושומרון. ביו"ש מותר למתנחלים להשתמש בנשק חם רק במקרה של סכנת חיים, אבל לא במקרה של סכנה לרכוש. ועדת חוקה חוק ומשפט תדון בדרישתה של סטרוק.

נוסח החוק: "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי, לרבות ירי, כדי להדוף מי שמתפרץ או נכנס לבית המגורים, לבית העסק או למשק החקלאי המגודר, שלו או של זולתו, בכוונה לבצע עבירה". לדבריה של סטרוק, "'חוק דרומי' נועד להגן על זכויות הקניין ולאפשר לאדם להגן על קניינו מפני פורצים ופולשים, ולאיש אין סמכות לשלול ממנו את הזכות הזאת". עוד אמרה סטרוק, כי הסוגיה צצה מדי פעם, "כשפורעים ערבים פוגעים שוב ושוב ברכוש יהודי, בעיקר בחוות חקלאיות. שי דרור מי קם להגן על רכושו, ואילו המתיישבים ביו"ש מנועים מלהגן על רכושם. הם עומדים בידיים כפותות".

אם אנחנו זוכרים אל נכון, לא רק פורעים ערבים פוגעים ברכושם של יהודים ביהודה ושומרון. נפוצה לא פחות התופעה, שפורעים יהודים פוגעים שם ברכוש של ערבים. שורפים מכוניות ושדות, מציתים מסגדים, כורתים עצי זית, שולחים ידם בכבשים וחמורים. לפלסטיני שמזהה פעילי תג מחיר או סתם מתנחלים הבאים לכפרו או לשדה שלו במטרה לפגוע ברכוש – מותר יהיה על פי סטרוק לממש את חוק "שי דרומי" ולירות בהם? כדי "לאפשר לאדם להגן על קניינו מפני פורצים ופולשים", כפי שהיא אומרת? לא יעלה על הדעת. למתנחלים יהיה מותר לירות בפלסטינים. לא להפך.

ח"כ זהבה גלאון שמעה והגיבה בתקיפות. "מסתבר שח"כ סטרוק החליטה לייבא את הסטנדרטים המופרעים של ההתנחלות היהודית בחברון אל תוך הכנסת", אמרה, "נכון שסטרוק התרגלה שבמערב הפרוע שממנו היא באה, המתנחלים הם מעל החוק, אבל ההיגיון שמאחורי ההגבלות האלה הוא, שאנחנו לא סומכים על סטרוק ונוער הגבעות שלה, כי כבר עכשיו היד שלה קלה על ההדק". סטרוק השיבה, שהיא לא רוצה להפוך את יו"ש למערב הפרוע, אלא לדאוג לזכויות האזרח.

לא ביו"ש, אצלנו. בכפר עכברה הסמוך לצפת, הוצתו ביום שלישי שעבר ארבע מכוניות השייכות לערבים, ועל קיר סמוך רוססו הכתובות: "אל תגעו לנו בבנות" ו"תג מחיר". מותר לאזרחים ערבים שמזהים פורעים מסוג זה מבעוד מועד, לירות במשחיתים כדי להגן על רכושם?

ראשים בכיכרות

הארץ, 24.4

ב-5 במרס, כפעולת מחאה כנגד שחיטת ואכילת בעלי חיים, הונחו ראשים של חיות שחוטות בארבעה אתרים בתל אביב יפו. בכיכר דיזנגוף במזרקה הונח ראש עז, באבן גבירול ראש פרה, במתחם נגה ובשדרות ירושלים ביפו ראשים של פרה ושל כבש. מי שנתקלו בראשים הכרותים, הזדעזעו. מבצעי פעולת המחאה צבעו את המים במזרקות באדום וכתבו: "קירות בית המטבחיים הפכו שקופים". באתר הפייסבוק שלהם כתבו פעילי ארגון בינלאומי למען בעלי חיים:

"הפעולה בוצעה בשם אלה, שאת צעקותיהם אתם מסרבים לשמוע".

המשטרה הקימה צוות חקירה מיוחד במרחב ירקון, ובשבוע שעבר נעצרו עשרה חשודים: שמונה גברים ושתי נשים. הם נחקרו ושוחררו, והם חשודים בגרימת נזק לרכוש ופגיעה בבעלי חיים.

להאשים את חברי הארגון למען בעלי חיים בפגיעה בבעלי חיים זה מופרך. הרי אף אחד לא חושב, שהם שחטו עז כדי שיהיה להם ראש של עז, אותו יוכלו להניח במזרקה בכיכר דיזינגוף. גם ההאשמה בגרימת נזק לרכוש היא לא רצינית. איזה נזק? היה צורך לפנות את הראשים ולהחליף את המים במזרקות?

זו הייתה פעולת מחאה בוטה ולא נחמדה, שהצליחה במשימתה – להפנות את תשומת הלב הציבורית לנושא היחס לבעלי החיים במשחטות (אדום אדום). ומכיוון שלא נגרם בפעולה הזו נזק ממשי לאף אחד, אם יוחלט להעמיד את מבצעיה לדין, זו תהיה החלטה מטופשת.

האבא של עמוס

ישראל היום, 26.4

דן מרגלית הביא בטור שלו את הסיפור הבא על אהרון ידלין: ידלין, בן ה-87, הגיע לדיון שנערך במכון ללימודי ביטחון באוניברסיטת תל אביב. בכניסה עמדו שתי צעירות כדי לבדוק מי הבאים, ושאלו אותו מיהו. הוא ענה – אהרון ידלין. אחת הצעירות הסבירה לשנייה, שזהו האבא של האלוף (מיל') עמוס ידלין, והוא קיבל אישור להיכנס, אבל העדיף לעמוד בתור ולהירשם כמו כולם. כאשר תם יום הדיונים, כתב מרגלית, נצפה ידלין חוצה את הכביש הסואן וצועד לעבר תחנת האוטובוס, משם נסע לרכבת שתביא אותו לקיבוצו, חצרים. הכותרת שנתן מרגלית לקטע – היכן ישנם עוד.

אין עוד. יש אחרים. באותו מוסף של "ישראל היום" מוזכרים שני אישים, שהם ביטוי הולם למציאות הישראלית דהיום, הרבה יותר מאהרון ידלין. מוזכר ח"כ פואד בן אליעזר בקשר לדירה שקנה בטיילת ביפו בסכום הצנוע של תשעה מיליון שקל, ומוזכר מנכ"ל אל-על, אליעזר שקדי, בעבר מפקד חיל האוויר, שעלות שכרו באל על בשלוש השנים האחרונות הסתכמה ב-18 מיליון שקל.

בשירו של נתן יונתן, האיש ההוא, שממנו נלקחה הכותרת "היכן ישנם עוד" הערבות בוכיות. אנחנו יכולים להצטרף אליהן.

ואידך דיל גמור

מעריב, 24.4

הבחירות לתפקיד הרב הראשי בישראל, החזירו בגדול את הפוליטיקה המלוכלכת של הדילים – אתם תצביעו בעד המועמד שלנו, אנחנו נצביע בעד שלכם. לא תצביעו בעד שלנו, לא נצביע בעד שלכם.

בבית היהודי מתחבטים בין הרב יעקב אריאל, רבה של רמת גן ונשיא ארגון רבני "צהר", ובין הרב דוד סתיו, רבה של שוהם ויו"ר רבני "צהר". סתיו נתפס בעיני רבנים מרכזיים בציונות הדתית כליברלי מדי ולכן מסוכן. אצל הרב אריאל אין בעיה מסוג זה, אבל יש בעיה אחרת – הוא בן 76 והחוק איננו מאפשר בחירת רב ראשי שעבר את גיל 70. מה עושים? משנים את החוק ומתאימים אותו למועמד. מכיוון שבשביל לשנות את החוק יש צורך בתמיכה פוליטית, פנה הרב חיים דרוקמן לש"ס והציע להם דיל – אתם תתמכו בשינוי החוק, כך שתתאפשר בחירתו של בן ה-76, אנחנו נתמוך בכך שהרב הראשי שלמה עמאר, המקורב אליכם, ימשיך לקדנציה שנייה בתפקיד. וכך דווח ב"מעריב": "הבית היהודי מאיימים על ש"ס: אם לא תתמכו בחוק שיאפשר לרב יעקב אריאל להתמודד על תפקיד הרב האשכנזי הראשי למרות גילו, נטרפד את בחירת הרב שלמה עמאר לכהונה שנייה". זו הפוליטיקה האחרת, הנקייה, שהביאה עמה מפלגת הבית היהודי. גורמים בש"ס מסרו, שהם לא ממהרים לסגור דיל עם אלה שזרקו אותם מהקואליציה, ויש להם אינטרסים נוספים מלבד מבחירתו של הרב עמאר. הרב עובדיה יוסף, אחרי שהאשים את הבית היהודי שהם היו שותפים "לגזירות שמד על החרדים", החליט בסוף השבוע שש"ס לא תשתף פעולה עם מפלגתו של בנט. גם שרת המשפטים, ציפי לבני, הודיעה בשבוע שעבר כי תתנגד לחוקים פרסונליים בעניין בחירת הרבנים הראשיים.

יש הצעה לדיל נוסף, וגם עליו נמסר ב"מעריב". הדיל הוא בין ישראל ביתנו והבית היהודי. אנחנו, ישראל ביתנו, נתמוך במועמד שלכם, הרב יעקב אריאל, לתפקיד הרב הראשי, אתם, הבית היהודי, תתמכו במועמד שלנו לתפקיד נשיא המדינה אחרי שמעון פרס – דוד לוי. על הרב יעקב אריאל אפשר להגיד שהוא מועמד ראוי לתפקיד הרב הראשי האשכנזי, מה שלא בטוח אפשר להגיד על דוד לוי לתפקיד נשיא מדינת ישראל. מישהו מתגעגע לבדיחות?

בהרכב הגוף הבוחר את הרבנים הראשיים יש 150 נציגים, הוא נשלט כיום על ידי ש"ס ויש בו רק שני אחוזים נשים. ועדת השרים לחקיקה החליטה ביום ראשון, על פי הצעה שיזמו ח"כ אלעזר שטרן (התנועה), שר החינוך שי פירון וח"כ עליזה לביא (יש עתיד), שהגוף יגדל ל-200 איש ויהיו בו לפחות 20% נשים. השינוי, אם יעבור בכנסת, יקדם את סיכויו של הרב דוד סתיו להיות המועמד המוביל מטעם הציונות הדתית, ואולי הוא זה שייבחר בסופו של הליך. אבל אם ש"ס תראה שיש לשינוי הרכב הגוף הבוחר סיכוי לעבור, אולי היא בכל זאת תעשה דיל עם הבית היהודי: אתם לא תצביעו בעד השינוי, אנחנו נצביע בעד המועמד שלכם. יסתיים כפי שיסתיים, כבר עתה ניתן לקבוע, שהמאבק על תפקיד שני הרועים הרוחניים של עם ישראל הוא אחד המכוערים שידענו פה לאחרונה. איכס. ■

הרב סתיו. ליברלי מדי, ולכן מסוכן

צילום: ראובן קסטרו

ידלין. צניעות שכבר לא רואים כמותה

צילום: אלברטו דזקברג

סטרוק. המתנחלים עומדים בידיים כפותות

צילום: פלאש 90

ראשים בכיכרות

מרתף

השיחות אצלנו

השיחות על הפיצויים, שתשלם ישראל למשפחות של הרוגי המרמרה, יתקיימו בארץ, כך נמסר השבוע.

אנחנו ננהל אותן בשיטת "הכול כלול"? ■

טורקיה. הכל כלול

צילום: מקס ילינסון

גם זאב וגם אריה

שמו של שגריר ישראל לשעבר בלטביה, שמסר השבוע עדות "לא זוכר" במשפטו של אביגדור ליברמן, הוא זאב בן אריה. שפן בן שפן הרבה יותר מתאים. ■

בן אריה. השם ממש לא מתאים

צילום: אורי לנץ

שלום בית

עו"ד אפרת חקיקת

כתובת לשאלותיכם
efrat@hakikat.co.il

צרות עובות

איך משלבים במשק את הבן ששב מקנדה בלי לפגוע בבן שנשאר במושב? יש פתרון לבעיה, והוא אינו חד משמעי

בחודש האחרון נתקלתי מספר פעמים בתס־בוכות משפחתיות סביב בנים שירדו מהארץ בעבר ונמצאים היום בשלבים שונים של חזרה לארץ. אספר לכם את סיפורה של משפחת ויס־מן.

חמולה מהימים של פעם

מיכל ויסמן ישבה מולי עם רעמת תלתלים ששיבה זרקה בהם, וזוג עיני תכלת ענקיות, כולה אופטימיות ושמחת חיים. עוד לא בת 60 וכבר סבתא לארבעה.

דוד ויסמן, בן זוגה, נשאר לעבוד במשק, כי "המלפפונים לא מחכים לאף אחד" וגם כי "את הבעיות האלה את יכולה לפתור לבד".

יש להם שני בנים, כך סיפרה. הצעיר, גל, חי בבית שבנה בנחלת ההורים במושב, עם אשתו ושני ילדיו. הקשר ביניהם נפלא, הם חיים כמשפחה מורחבת מימים של פעם – שלושה דורות יחד, הנכדים נמצאים אצל סבא וסבתא מדי יום, וגל עובד עם אביו דוד במשק הירקות. הכלה גננת במושב הסמוך, והחיים זורמים על מי מנוחות כבר 9 שנים.

המשק החקלאי יודע עליות ומורדות, אבל הפרנסה מצויה בכבוד (גם אם לא בשפע).

בן יורד - אכזבת הורים

אולם, כאב אחד מאפיל על שמחת החיים של מיכל ודוד. בנם הבכור, יותם, החליט לנסות את מזלו בקנדה מיד לאחר שהשתחרר מהצבא. כבר 12 שנים הוא שם, ביבשת הרחוקה, שם גם הכיר את סנדי, ונולדו להם שני ילדים. פעם בשנה מגיעים כולם לחודש בארץ ובמושב, ורק אז, כך מספרת מיכל, החיים שלמים באמת. "רק כששני הבנים וארבעת הנכדים סביבי, הלב שלי נרגע ומתחיל לדפוק בקצב נורמלי", היא מספרת.

לקח להם זמן רב להשלים עם העזיבה של יותם. משפחת חקלאים שורשית, "מלח הארץ", נהגו להגדיר את עצמם. תקופה ארוכה כאבו את הפרידה והתביישו בבנם שירד מהארץ ועזב את השדות והירקות לטובת חלום קפיטליסטי. הקושי היה גדול במיוחד במלחמת לבנון השני־יה, כאשר גל שהה שבועיים בלבנון, והיעדרו של יותם היה בולט במיוחד. מיכל התגברה על המשבר ראשונה, ונותר בה רק עצב המרחק מיותם. לדוד היה קשה להשלים עם ה"נטישה" עוד מספר שנים.

יותם וסנדי עברו בקנדה תקופות טובות יותר וטובות פחות, כשניסו להקים מחלבה ליי־צור גבינות עזים, והקנדים לא ממש התלהבו מהרעיון. בהמשך הקימו חווה לטיפול בילדים עם צרכים מיוחדים בעזרת בעלי חיים, וכעת – רשת למכירת ציוד ומזון לחיות מחמד.

אולם, החלום הקפיטליסטי לא התגשם ויותם וסנדי חיים כבר הרבה שנים על הקצה, מתפר־נסים בקושי.

עושים עלייה

בעוד מספר חודשים אמור הילד הבכור של יותם וסנדי לעלות לכתה א'. אולי חוסר ההצלחה הכלכלית, אולי החשש מפני החינוך שייטע את הילדים באופן סופי באדמת קנדה, ואולי שני הגורמים יחד – העלו ביותם בפעם הראשונה מחשבות על חזרה לישראל.

עם כל השמחה שבאיחוד הצפוי, לדוד ומי־כל ברור לחלוטין שיותם וסנדי חוזרים ללא שום נכסים, "עם זנב בין הרגליים", כדברי דוד. וכאן צמחה לה בלי שום הכנה מצוקה אמיתית ולא מוכרת: איך יוכלו הסבים לעזור למשפחה הצעירה?

גל ורעייתו הקימו בית ומשפחה במשק ואין אפשרות הגיונית לשנות את המצב. עד היום נראה היה שהמשק יעבור לרשות גל כשההורים יזדקנו...

אבל האפשרות הזו מותירה את יותם חסר כל.

הפיתרון: צוואה (וגם לא למהר)

הפיתרון בתרחיש שכזה אינו פשוט. אמנם לא מדובר בעוינות, מריבות וסערות כעס, ובכל זאת מיכל, דוד ובניהם זקוקים לפתרון משפטי שיניח את דעת כולם, כדי לשמר את ההוויה המשפחתית האוהבת.

מצד אחד, מבחינת ההורים חזרתו של יותם לארץ היא הגשמת חלום והתגשמות משאלה. מצד שני , הם לא מכירים את כלתם סנדי לעו־מק, וחוששים מכך שיקשה עליה להיקלט בארץ ואולי כעבור שנה–שנתיים הם יעזבו שוב.

לגל יש רגשות מעורבים. הוא הרגיש בטוח ומוגן, עובד עם ההורים ומתגורר בחצרם. ועכ־שיו, פתאום העתיד נראה לא ברור. אחיו מגיע ארצה וצריך עזרה ותמיכה. האם זה יבוא על חשבונו?

בדרך כלל אני משתדלת להציע למשפחות שמגיעות אליי פתרון שהוא מיידי, חד משמעי ולא ניתן לפרשנות. אולם עם משפחת ויסמן עדיין אין ודאות לגבי הפתרון הנדרש. על כן הצעתי להם לקחת את הזמן ולראות כיצד יש־תלבו יותם ואשתו בארץ.

אמרתי להם שאני מציעה לחפש ליותם וסנדי בית במושב בשכירות, ולא לנסות למצוא להם פתרון בתוך המשק, וזאת בניגוד לדחף הראשו־ני של מיכל לבנות בית ליותם בחצר. לעניות דעתי כדאי להורים להימנע הן מהצעת פתרון מגורים והן מניסיון לשלב את יותם במשק , וזאת כדי לשמור על האיזון הקיים. הזמנתי את ההורים לעזור ככל יכולתם ליותם ולסנדי במימון של שכר הדירה, ועזרה ככל יכולתם בשוטף, הן כספית והן ביומיום. המלצתי להי־מנע מיצירת מציאות משפטית חדשה – כלומר לא לבנות במשק (מה גם שמאחר וגל כבר בנה בחצר – אפשרויות הבנייה מוגבלות מאוד ויק־רות מאוד).

מבלי לשתף את גל, ההורים החליטו לח־תום על צוואה לפיה המשק מובטח לגל בכ־פוף לתשלום פיצוי כספי מתאים ליותם לאחר יומם האחרון. צוואה ניתן לשנות בכל עת, והם מחכים לראות כיצד ישתלב יותם בארץ, כדי לשקול האם לעשות זאת.

משפחת ויסמן מחכה בהתרגשות לחזרת יותם ומשפחתו. הוא ישתלב במושב לאט לאט, ימצא עבודה, ויתרגל לחיים בארץ מחדש. או שלא. בעוד שנה–שנתיים, אפשר יהיה לחשוב מה נכון יותר לוויסמנים.

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

לא לפסול אוטומטית

גם אם מספר הפתקים בקלפי לא תואם את מספר המצביעים במושב - לא צריך למהר ולהכריז על בחירות חוזרות

שאלה: הנני מזכיר אגודה של מושב בד־רום. באגודה נערך הליך בחירות, אולם עם פתי־חת תיבת הקלפי התגלה כי מספר המצביעים לא תואם למספר הפתקים – בתיבה נמצאו 10 פתקים עודפים. האם עלינו לפסול את הליך הבחירות ולבצע הצבעה חדשה?

תשובה: בפסיקה נקבע כי פסילת הצבעתם של החברים הינה אמצעי דרסטי אשר יש מקום להשתמש בו רק אם חומרת הפגם בהליך ההצ־בעה אינה מאפשרת להסתפק בכל אמצעי מתון יותר. כך בע"א 560/70 "אגד" בע"מ נ' גולדמן, פ"ד כד(2) 836, 839 נקבע כי: "אם הפגיעה היא בעלת אופי כללי, כי אז אחת דתן של הבחי־רות להיפסל כולן; ואם היא מוגבלת למספר מסויים של בוחרים, ואין בכך כדי לערער את מאזן הבחירות כולן, אפשר להסתפק בפסילת הקולות המיוחדים הללו".

משמעות הדבר היא כי אם נפל בהצבעה בק־לפי פגם בעל אופי כללי, למשל העדר חשאיות שהינה אחד מעקרונות היסוד של הצבעה בקל־פי, אזי יש לפסול את ההצבעה. אולם, אם הפגם מוגבל למספר קולות ובכל מקרה אין בכך בכדי להשפיע על תוצאות ההצבעה, יש להסתפק בפסילת הקולות הפגומים. כך גם נפסק בעמ"נ 729/09 משה ברגמן נ' מעונות עובדים ואח' (פורסם בנבו) (2010), שם נקבע באשר לפסילת הצבעת החברים כדלהלן:"לתוצאה כה דרסטית יש מקום רק אם חומרת הפגם בהליך ההצב־עה אינה מאפשרת להסתפק בכל אמצעי מתון יותר. במקרה שלפנינו לא רק שהאמצעי המי־דתי קיים – גריעת מר אביטל מהפנקס ופתיחת תיבת הקלפי על מנת להיווכח האם תוצאות ההצבעה הנן כאלה שלקולו של מר אביטל עשוי להיות משקל מכריע – אלא שהחלטת עוזר הרשם אינה מונעת את השתתפותו של מר אביטל בהצבעות הבאות שייערכו באסי־פה הכללית (לרבות בהצבעה בנושא תוכנית ההפרטה שתיערך על פי פסק הדין החלקי). אין זאת אלא שאפילו האמצעי המתון נתפס בעי־ני עוזר הרשם כחמור יתר על המידה; ואם כך פשיטא שאין זה מידתי לנקוט באמצעי החמור ממנו פי כמה".

לאור האמור לעיל, במידה ואכן לא נפל פגם כללי בהצבעה, הרי שעל אף הפתקים העודפים אין לפסול מראש את ההצבעה אלא לפתוח את הקלפיות ולבדוק האם לקולות העודפים יכולה להיות השפעה על תוצאות ההצבעה. במקרה שבו ממילא אין לקולות העודפים השפעה על תוצאות ההצבעה (למשל, קיים רוב גדול לאחת ההצעות) ניתן להכשיר את תוצאות ההצבעה. בכל מקרה אחר יש לפסול את ההצבעה ולערוך הצבעה חדשה.

יפוי כוח

שאלה: אני חבר מושב בצפון הארץ ומתגו־רר עם אשתי שאינה חברת אגודה. בקרוב יתקיימו בחירות במושב, אולם, עקב סיבות אישיות לא אהיה במושב במועד ההצבעה. האם באפשרותי לתת יפוי כוח לאשתי להצ־ביע במקומי?

תשובה: סעיף 16(1) לפקודת האגודות השי־תופיות קובע כי לכל חבר של אגודה תהיה למצער דעה אחת בעסקיה, אך לשום חבר לא תהא יותר מדעה אחת. לכלל זה יש חריגים.

1. סעיף 16(1)(ה) לפקודה קובע כי חבר שאי־נו יושב בארץ רשאי למנות חבר אחר להיות מורשה להצביע עבורו, אך שום חבר לא ישמש מורשה ליותר משני חברים אחרים.

2. בצו משנת 2005 התיר שר העבודה לחבר אגודה למנות את בן זוגו כמורשהו באסי־פה הכללית. בניגוד ליפוי כוח שמעניק חבר שמקום מושבו בחו"ל, אותו כאמור ניתן לתת לחבר אגודה אחר בלבד, הרי שיפוי הכוח לבן הזוג לא מותנה בהיותו של בן הזוג חבר אגודה. מכאן שאשתך רשאית להצביע עבורך באמצ־עות יפוי כוח מתאים.

בעניין זה יצוין כי על אף שכאמור לאשתך יש זכות להצביע במקומך, אין מונים אותה לצורך הקוורום החוקי הנדרש לקיום אסיפה הכללית.

זכויות המפוטרת

שאלה: הנני משמש כיו"ר מושב בדרום. המושב מעסיק עובדת שהוא מעוניין לפט־רה מבלי שהעובדת תמשיך להגיע לעבודה בתקופת ההודעה המוקדמת. שאלתי היא מהן הזכויות שצריך לשלם לעובדת במצב כזה והאם יש לבצע עבורה הפרשות לקופת גמל בגין תקופת ההודעה המוקדמת שבה אינה באה לעבודה?

תשובה: בפני מעסיק המעוניין לפטר את עובדו עומדות שתי אפשרויות:

א. להודיע לעובד על פיטוריו ולדחות את מועד ניתוק יחסי העובדה לתאריך בו תסתיים תקופת ההודעה המוקדמת המגיעה לעובד על פי חוק. במקרה כזה יחסי העבודה נמשכים בתקופת ההודעה המוקדמת ולכן תקופה זו נחשבת לעו־בד לצורך צבירת זכויותיו (חופשה, הבראה, ותק לפיצויי פיטורים, וכיוצ"ב). בהתאם, יש לבצע הפרשות לקופת גמל בגין תקופה זו.

ב. להודיע לעובד כי יחסי העובדה יסתיימו לאלתר ולשלם לעובד "תמורת הודעה מוקד־מת". התשלום יהיה בגובה שכר העבודה שהיה משתכר העובד אילו היה ממשיך לעבוד בתקו־פת ההודעה המוקדמת. במקרה כזה, היום הקו־בע לצבירת הזכויות (ותק לפיצויים, חופשה, הבראה ויוצ"ב) הוא ניתוק יחסי העבודה בפועל. לכן גם אין חובה לבצע הפרשות לקופת גמל מתמורת ההודעה המוקדמת, אלא אם נקבע כך במפורש בהסכם קיבוצי/צו הרחבה/חוזה אישי/נוהג החל על הצדדים.

"איילת רייך – משרד עורכי דין וגישור", מתמחה באגודות שיתופיות, בתחום המס־חרי–חקלאי וליטיגציה. המידע המופיע הוא כללי בלבד ואין בו בכדי להוות חוות דעת מוסמכת או ייעוץ מוסמך

להילחם ברוע

הנער היחיד בעיר של גברים נאלץ לברוח מהמזימות האפלות של בני עירו

גיבור טרילוגיית "כאוס מהלך" מאת פטריק נס הוא טוד יואיט, נער יחיד בעיר של גברים, השרוי מעים זה את מחשבותיו של זה.

הספר הראשון בטרילוגיה הוא "החור שברעש", שיצא במהדורה מחודשת עם עטיפה חדשה. בעיר פרנטיסטאון יש רעש תמידי של מחשבות. בתוך ענן המילים והתמונות גדל הנער יואיט, עד שיום אחד הוא מגלה אי של שקט, חור שמישהו פרץ ברעש. טוד נמשך אל השקט האמיתי, המסוכן. הוא לא מצפה למצוא בו יצור שראה רק בזיכרונותיהם של המבוגרים. התגלית המפתיעה הופכת עד מהרה לאיום גדול, וטוד נאלץ לברוח מהמזימות האפלות של בני עירו. מכל מה שהכיר. מעצמו.

הספר השני הוא "השקט והשאל". הייבן נכבשה. ראש פרנטיסטאון וצבאו שולטים בכוכב. לאט-לאט מתחילה ההיסטוריה הנוראית של עולם חדש לחזור על עצמה: שוב ניצבים זה מול זה אויבים ישנים – גברים מול נשים. גם ויולה וטוד מוצאים את עצמם משני צדי המתרס. עכשיו יהיה עליהם לפרוץ את מעגל האלימות, למנוע את הרוע הבלתי נמנע, ומעל הכול – לא לאבד זה את זה (הוצ' כנרת זמורה ביתן, 461/491 עמ').

מסע הישרדות

איך הצליח חוקר בריטי להציל את כל צוות ספינתו שנלכדה בשדה קרח באנטארקטיקה

באוגוסט 1914 יצאה המשלחת הטראנס-אנטארקטית המלכותית הבריטית, בראשות חוקר הקוטב ארנסט שקלטון, במטרה לחצות את יבשת אנטארקטיקה במסע רגלי ממערב למזרח. בינואר 1915, לאחר חצייה מתישה של אלפי קילומטרים של ים קפוא, ובמרחק של יום אחד בלבד מיעדה, נלכדה ספינתם, האנדיורנס, בתוך שדה קרח. במשך עשרה חודשים נסחפה האנדיורנס הלכודה לכיוון צפון-מערב, עד שנמחצה ורוסקה לבסוף על ידי הקרח.

אולם, עבור שקלטון ואנשי משלחתו הייתה זו רק תחילתו של מסע הישרדות, אחד הקיצוניים והמסעירים בתולדות האנושות. "אנדיורנס", הוא מסמך היסטורי המתאר אודיסיאה מרתקת. בהתבסס על יומנים ועל ראיונות עם אנשי המשלחת משחזר אלפרד לנסינג את המסע הנורא, שבמרכזו ניצבת דמותו של שקלטון, חוקר שמנהיגותו הגדירה מחדש את המושג "גבורה", ושכנגד כל הסיכויים שרד את המסע והחזיר הביתה את כל 27 אנשי צוותו. מתפרסם בתרגום חדש ובהוצאה חדשה (ידיעות ספרים, 284 עמ')

מעבדות לחרות

סיפורה של הילדה יולי שנולדה וגלדה כשפחה במטעי קני הסוכר בג'מייקה

לקח זמן לאנדריאה לוי, הסופרת השחורה הפורייה ביותר בבריטניה, לשבות את לב הקוראים. ספרה "השיר הארוך", שהיה מועמד לפרס בוקר היוקרתי, הוא רומן היסטורי המתרחש בג'מייקה של ראשית המאה ה-19, על רקע המלחמה לביטול העבדות. הספר ביסס את מעמדה כאחת הסופרות המבטיחות והמעניינות ביותר באנגליה.

העלילה מסופרת על ידי יולי, שנולדה וגדלה כשפחה במטעי קני הסוכר בג'מייקה. חייה משתנים לפי הגחמה של קרוליין מורטימר, אחותו של בעל המטע, שהמראה של הילדה השחורה שבה את לבה והיא דרשה לקבל את יולי במתנה. יולי עוברת מצריפי העבדים המצחינים לבית הגדול המפואר, שבו היא הופכת לשפחת בית מיוחסת. סיפורה ממשיך לימי הגסיסה של העבדות, דרך ביטולה ועד החופש המזויף של תקופת החניכות והשחרור המוקדם, אז נרקמת מערכת יחסים עדינה בינה ובין שותף בלתי צפוי. (הוצ' אופוס, 285 עמ').

שקר החן

המטוס של מלכות יופי מתרסק על אי בדרך לתחרות והן נאלצות לגלות איך חיים בלי איפור

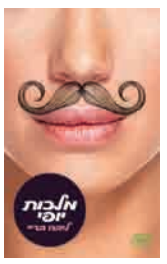

"מלכות יופי" מאת ליבה ברייה הוא סאטירה שנונה ואינטליגנטית על תעשיית היופי, על תאגידים מסחריים, על דעות קדומות ועל עצמנו.

לפני רגע היו מתמודדות תחרות יופי בדרכן לתחרות השנתית, אבל פתאום, אחרי שהמטוס שלהן מתרסק, הן מוצאות את עצמן נטושות על אי בודד. הן עדיין בלונדיניות, אבל מפויחות לגמרי, שמלותיהן קרועות והנעליים הטובות ביותר שלהן טבעו. לאסון כזה הן בהחלט לא מוכנות. בעיקר לחלק של הנעליים.

מיס טקסס לוקחת פיקוד ומאלצת אותן להמשיך להתאמן לקראת התחרות כדי שיהיו מוכנות בכל רגע לבואם של המחלצים ואילו מיס ניו המפשייר דורשת שיתכוננו לשהות ממושכת ולחילוץ עצמי – כי מה אם יש עוד מישהו על האי?

מלכות היופי יוצאות להרפתקה מסמרת שיער (שלמרבית הזוועה, בהיעדר סכיני גילוח, גדל פרא). וכך, ללא ציוד, מזון או הכנה כלשהי, הן יוצאות למסע החשוב של חייהן – המסע לגילוי עצמן. או לפחות, לגילוי מי שהן יכולות להיות ללא איפור, תוספות שיער וחיוכים מלאכותיים. (הוצ' מודן, 447 עמ')

דחפור גמילה

איך משכנעים ילדה להיפרד מהמוצץ, שירים של אהוד מנור, ומשל על גילוי אהבה במקום לא צפוי. חדשים על מדפי ספרי הילדים

2 קובצי שירים לילדים, 2 סיפורי משל משעשים וספר על גמילה ממוצץ הם כמה מספרי הילדים החדשים.

מי לא מכיר את השירים "אחותי הקטנה", "ילדותי השנייה" ו"גלי"? כבר עשרות שנים מושרים שיריו האהובים של אהוד מנור בפיהם של סבים והורים וכעת גם בפי הילדים. בספר "אמא מבטיחה וסבתא מקיימת – שירי משפחה" נאספו שירים מוכרים וכאלה שלא פורסמו מעולם, שכתב מנור על ילדים ועל הורים, על אחיות, על אחים ועל שאר בני המשפחה (איורים: רעיה קדס, הוצ' מודן).

אפרים סידון ודני קרמן (שצייר) עיבדו ב"צפוף בבית" (הוצ' עם עובד) את המעשייה הידועה והמשעשעת על אודות היהודי העני, שביתו הקטן היה צר מלהכיל את רכושו הדל ואת ילדיו הרכים, לכדי סיפור מחורז ומלא הומור ששלובים בו המסורת היהודית המלאה חוכמת חיים ופיקחות "ממזרית", עם הקריצה השובבה והכרת הנפש.

קרמן גם אייר את המהדורה החדשה של הספר "נעמה והמוצץ", אחד מספריו הראשונים של הסופר שלמה אבס. העלילה מספרת על נעמה שאוהבת מאוד את המוצץ שלה, אבל הוריה חושבים שהגיע הזמן להיפרד ממנו. לתדהמתם הם מגלים שאפילו הדחפור של דוד אליהו אינו יכול לשלף את המוצץ מפיה. אז איך תיפרד נעמה מהמוצץ שלה? הבעיה נפתרת רק כשהיא עצמה מחליטה שהגיע הזמן (ספרית פועלים, 22 עמ').

דקלה קידר כתבה בספר "התנין העצוב והזבוב" (הוצ' כנרת) משל חכם ומשעשע על האפשרות לגלות אהבה ונחמה דווקא במקום הכי לא צפוי (איורים: אביאל בסיל).

"גם לירח יש גומות חן" מאת שלומית כהן-אסיף הוא קובץ שירים ליריים-פיוטיים, המזמין הזדהות וחיוך. השירים לוקחים את הקורא למקום אחר, רחוק אך גם קרוב, כואב אך גם משעשע (איורים: גיל-לי אלון קוריאל, הוצ' עם עובד, 60 עמ').

הדברה ירוקה

אורי יפה, יליד עין יהב, ואלמוג יעיש מעין הבשור, שיתפו פעולה עם ד"ר שמואל גן-מור שעמד בראש המכון להנדסה חקלאית במינהל המחקר החקלאי ופיתחו את "תמר טק" - תכשיר ידידותי לסביבה להדברת מזיקים ומחלות בגידולים שונים, העשוי משמן מאכל שאינו רעיל. שאיפתם של שני היזמים הצעירים: לפרוץ גם לשווקים בחו"ל

אורי יפה (מימין) ואלמוג יעיש בתערוכת אגריטך
צילום: עודד יפה

חני סולומון

בשנים האחרונות מחפשים אין ספור פתרונות לה־דברת מזיקים ומחלות, שיהיו מבוססים על חומרים ידידותיים לסביבה. התכשיר "תמר–טק" הוא דוגמא טובה לפיתוח מסוג זה. הוא פותח בשיתוף פעולה פורה בין חברת "שלפ אגרו–טכנולוגיות בע"מ" לחו־קר ד"ר שמואל גן–מור שעמד בראש המכון להנדסה חקלאית במינהל המחקר החקלאי. התוצאה, לאחר שנוסתה בחלקות ניסוי, כבר מיושמת בשטח, בין החקלאים המגדלים עגבניות, פלפל, תבלינים, תות וגידולי ירקות נוספים. תכשיר ההדברה הוכח כיעיל ביותר וזול יחסית לחומרים הכימיים המוכרים. ולא פחות חשוב – התכשיר יעיל יותר מהדברה כימית.

"כיליד מושב עין יהב ספגתי מאז ילדותי את האווירה החקלאית", מספר אורי יפה (34), מנהל הפיתוח של חברת "אגרו שלף" ושל "שלפ מעבדה חקלאית". "הורי הם תמר ועודד יפה ממייסדי עין יהב. אבי גידל מגוון רחב של גידולים – ירקות, פרחים, כרם, ועוד. לצד הגידולים היה גם חשוב לו המחקר והפיתוח. לכן הקים בשנות השבעים את תחנת המחקר החקלאי בעברה. נולדתי לחיי משק חקלאי פעיל וחוקר".

הוריו עזבו את המושב בשנת 1987 ועברו לרחובות, שם הקימו את "שלפ מעבדה חקלאית" בשנת 1988. מאז העסק והמעבדה ממשיכים לפעול בכל רחבי הארץ, במתן שירותי ייעוץ מקצועי ושירותי מעבדה לחקלאים. מדובר בבדיקות כגון בדיקות קרקע, אבחון מחלות צמחים, אבחון בעיות גידוליות וכיו"ב. יפה הצעיר עוסק בתחום המחקר והפיתוח, בדגש על נושא ההדברה הירוקה.

יפה: "מהיום הראשון שהתחלתי לעבוד ב'שלפ מעבדה חקלאית' ידעתי שזה המקום שלי. בנוסף למדתי בפקולטה לחקלאות, אך לעסק המשפחתי נכנסתי רק בשנת 2005. תמיד סיקרנו אותי התחומים הקשורים לגידול צמחים. כשעלה נושא הפיתוח של תכשיר חדש, קיבלתי את ההצעה בשמחה. שם התכשיר, 'תמר טק', הוא על שם אימי תמר. זה היה השלב שהבנו שצריך להתרחב. הבסיס של העסק המשפחתי, 'שלפ מעבדה חקלאית', נשאר ובשנת 2011 הקמנו שותפות בחברה עם משפחתו של אלמוג יעיש ממושב עין הבשור, לצורך ייצור ושיווק התכשיר החדש. ההצלחה לא אחרה לבוא. עשרות חקלאיים ניסו את התכשיר והביעו את שביעות רצונם מיעילותו".

יפה, נשוי ואב לילדה, מתגורר בהרחבה של קיבוץ אור הנר וממשיך לעסוק בפיתוח תכשירי הדברה ירוקים, כאשר לדבריו מטרת החברה היא לפרוץ גם לשווקי חו"ל.

"הורי, אלי ויהודית יעיש, ממפוני ימית וממייסדי מושב עין הבשור, גידלו פלפל חריף עוד כשהיו במושב אוגדה שבחבל ימית", מספר אלמוג יעיש (28), מנהל השיווק של חברת "אגרו שלף", ממושב עין הבשור. "אמי המורה יצאה לפנסיה, ואבי ממשיך להיות חקלאי. כמי שנולד במושב, גדלתי בקירבה לטבע ולאדמה. רציתי לקדם ולפתח את היכולות שלי, אך להמשיך לחיות ולעבוד במושב. סיימתי תואר ראשון בשיווק טכנולוגי במכללת ספיר. הניסיון שלי בעבודות חקלאיות מתחלק לשני חלקים: העיקרי מתבסס על תוכניות עסקיות ותחשיבים רבים של יזמויות באפריקה ישראל. החלק השני מתבסס על עבודתי בניהול חלק מגידול פלפל בשטח של 100 דונם במשק הורי במשך כשנה. אני מאמין גדול בחקלאות. לצערי, המדינה לא עושה מספיק בשביל החקלאים והחקלאות. ההפך, היא אף מקשה, בנושאים כמו העובדים הזרים ועוד. עצוב שאין מספיק בנים ממשיכים בחקלאות, והגיל הממוצע של חקלאים הוא עדיין גבוה. אפשר ממש לראות, שכאשר יש דור המשך פעיל, המשק הופך לפרודקטיבי יותר. תחום החקלאות ליווה אותי מאז ומתמיד, וכאשר ההצעה הייתה על השולחן, זה התאים לי כמו כפפה ליד. כיום בעלי החברה הם שתי המשפחות שלנו, כאשר אורי ואני דירקטורים בחברה".

יעיש, המתגורר בעין הבשור, נשוי ואב לתינוק בן שלושה חודשים. בתפקידו כאיש השיווק בחברה, הוא מסתובב בין המגדלים החקלאיים ומציע להם לנסות את "תמר טק". הוא גם מופקד על ניהולה השוטף של החברה.

איך התחיל העיסוק בתחום?

יפה: "הכל התחיל כאשר ד"ר שמואל גן–מור מהמכון להנדסה חקלאית במינהל המחקר החקלאי, פנה לאבי עודד מ'שלפ מעבדה חקלאית' על מנת שיניעו יחד פרוייקט שהיה במגירה כמה שנים. הפיתוח החל בשנת 2008 לאחר מפגש שותף.

"הפגישה הולידה מחקר המבוסס על שימוש בטכנולוגיה שפיתחו ד"ר גן–מור וצוותו. מדובר בטכנולוגיה חדשנית המאפשרת ייצור תחליבים של שמני מאכל שישמשו להדברת מזיקים ומחלות במגוון גידולים חקלאיים".

בשלב זה פנו עודד ואורי יפה לאלמוג יעיש בהצעה שישתף עימם פעולה. הנוסחה עברה כמה עדכונים מסחריים. כדי להיות ערוכים למוצר, הוקמה תחנה לייצור מסחרי של התכשיר במושב. האישור הסופי ניתן לאחר סדרה של ניסויי שדה במשך כחמש שנים. הניסויים נערכו בשיתוף חוקרים ממינהל המחקר החקלאי, שהוכיחו את האפקטיביות של התחליב. בחודש אוגוסט 2012 התקבל רישיון תכשיר הדברה מהשירותים להגנת הצומח במשרד החקלאות.

יעיש: "לחקלאים לקח זמן לעכל את המוצר הייחודי, אך לאחר שראו את התוצאות הם השתכנעו ואף המליצו למגדלים נוספים. הרווח פה לחקלאי הוא גדול: מוצר עם אפס ימי המתנה לקטיף, קוטל מיידית במגע וניתן לשימוש מספר פעמים בלתי מוגבל בעונה".

התכשיר, שהרכב השמנים המדויק שלו נשמר בסודיות, אינו מסוכן בשום דרך לאדם, לצמחים ולבעלי חיים ואינו פוגע בסביבה. לכן ניתן להשתמש בו גם סמוך למועד הקטיף.

האם התעוררו בעיות בעקבות השימוש בתכשיר?

יפה: "עד היום לא ראינו שום השפעה שלילית. התכשיר לא גורם לצריבות או לפגיעות בצמח. אני לא יכול לומר שניתן לרסס ללא הגבלה בכלל. ההמלצה היא לרסס במרווחי זמן סבירים של חמישה ימים עד שבועיים. התופעה השלילית היחידה שראינו נגרמה כתוצאה משימוש במינונים גבוהים היא התבטאה בשכבה שמנונית על פרי העגבניה" .

הוא מציין בכל זאת חיסרון אחד עיקרי של התכשיר: חיי מדף קצרים. לכן הם מציעים להשתמש ב'תמר טק' תוך חמישה ימים מרגע הייצור. לחילופין ניתן לשמרו עד כחודש ימים לאחר ייצורו".

"שמעתי על יעילות התכשיר ולכן ניסיתי בחלקות ניסוי בשטח הגידולים שלי", מספר טל ממן (28) ממושב מבטחים, המגדל עגבניות ופלפלים בשטח של 20 דונם. "לאחר שהמוצר הוכיח עצמו בשטח התחלתי להשתמש בו ואני ומרוצה מאוד. במיוחד בגידול העגבניות".

ואילו רן אבוטבול (35) ממושב תלמי אליהו, המגדל עגבניות, מלפפונים דלועיים למיניהם ועוד, אומר: "המשק שלי כבר שמונה שנים מוגדר כאורגני. לכן התכשיר מתאים לי. חשוב לי מאוד שהירקות ירוסו ללא כל חשש מחומרים מזיקים ורעילים. התנסתי ואני מאוד מרוצה. ממליץ".

> "עצוב שאין מספיק בנים ממשיכים בחקלאות, והגיל הממוצע של חקלאים הוא עדיין גבוה. אפשר ממש לראות, שכאשר יש דור המשך פעיל, המשק הופך לפרודקטיבי יותר"

כאשר ביקשתי לכתוב על אמן המזוהה עם חג ה-1 במאי, עלתה לנגד עיניי דמותו של דבלה הלר מנירים. הלר הוא אמן מהפכן אמיתי, לא מהפכנות של שיחות סלון עקרות, אלא אמן המקשר בין חייו בקיבוץ לבין אמונתו ויצירתו

בורשט סלק, דג מלוח, לחם, יין אדום

יובל דניאלי *

ב שנות הארבעים-שישים של המאה העשרים, התקופה המעצבת של נעוריי, היה ברור לכל ילד ונער פירושו של חג האחד במאי, מהותו וטעם קיומו. הוא נחוג בקיבוצי באותה נחישות והתכוונות כמו שאר חגי ישראל. היו קיבוצים שבהם הייתה תודעה מעמדית יותר מפותחת, שהחג נחשב בהם כראשון בין החגים. תפריט החג כלל את מפקד פתיחת החג מלווה בהמנון הפועלים – האינטרנציונל. ציפורן אדומה בדש החולצה הלבנה, סלקייה אדומה בארוחה הערב החגיגית, ולמחרת הפגנת פועלים גדולה בחוצות העיר (מי שלא יצא להפגנה, עמד לרשות סידור העבודה).

היום, כדי לדעת מהותו של החג שעבר מהעולם, עלינו לפתוח את הלקסיקון ולקרוא עליו.

בחרתי לעלעל באתר "תנועת העבודה הישראלית", כדי לקרוא תמצות על האחד במאי:

"האחד במאי – יום סולידריות ואחדות בינלאומית של תנועות הפועלים בעולם. מצוין החל משלהי המאה ה–19. לראשונה בארץ ישראל משנת 1906. נקבע לחג הלאומי של ברית המועצות ושל מדינות הגוש הקומוניסטי. במשך שנים צוין יום זה בשבתון, מצעדים, עצרות והנפת דגלים אדומים. בשנים האחרונות ירד מעמדו של החג והצטמצם היקף האירועים הן בישראל והן בעולם". פירוט הערך באתר מספר לנו:

"ב–1 במאי, 1886, פתחה הפדרציה של ארגוני הפועלים בארצות הברית בשביתה כללית, לאחר שלא נענתה דרישתה להגביל את יום העבודה לשמונה שעות. ההפגנות שערכו השובתים בשיקגו היד־רדרו למהומות, שבהן נהרגו ונפצעו פועלים ושוטרים. בעקבות המהומות הוצאו להורג ארבעה ממנהיגי הפועלים, צעד שזעזע את ציבור הפועלים ברחבי העולם. משנת 1889 החליטה הועידה הראשונה של האינטרנציונל השני, לזכר אותם אי־רועים, להפוך את האחד במאי ליום הסולידריות והאחדות של תנועת הפועלים הבינלאומית".

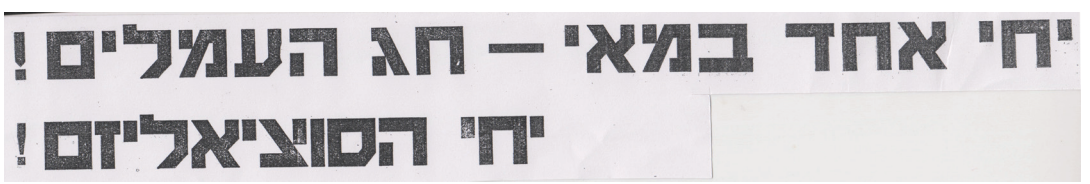

יחי אחד במאי – חג העמלים!
יחי הסוציאליזם!

החג לווה בשלל דימויים חזותיים. כרזות "מהפכניות" מטעם ההסתדרות, מפלגות פוליטיות ותנועות הנוער. כרזות ענק שנישאו בראש חוצות בהפגנות היו לתפאורת החג. מצעדים רבים הפכו למסע הישגים מפואר של מפעלים ושל קבוצות עובדים, מלווים בתפאורות ענק שנישאו מעל גבי פלטפורמות ומשאיות. המשותף לכולם – הדגל האדום שנוכח בהבלטה בכל הפרסומים והמצעדים.

דגש מיוחד הושם על חינוך הנוער. עורכי עיתוני הילדים ביקשו להטמיע מילדות את ערכיו הפועליים והסולידריים של החג בתודעת הצעירים.

"במעלה", דו שבועון של הנוער העובד, הרבה לציין ולפאר את חג האחד במאי, מאז היווסדו בשנת 1933. שערי החג היו מלאי פאתוס ציוני–סוציאליסטי, ואוירו, צולמו ועוצבו על ידי מיטב אמני ההסתדרות של אז.

בשער גיליון האחד במאי של "במעלה" משנת 1934 נכתב באותיות גדולות, חי־לוניות וחדות קצוות: "יחי האחד במאי – חג העמלים! יחי הסוציאליזם!"

במאמר המערכת הרחב בשער העיתון קראתי את השורות האלה: "ברמה נישא את דגל העבודה! וחיה בנו ההכרה, כי מלחמתנו הקשה על החופש, על משטר עולם חדש, על הסוציאליזם – יגדל וירבה זהרו של אחד במאי, עד אם יהיה יום בשורה גדול לעמלי כל העולם – לאחווה, לשוו־

<<<

השנה, לאחר ההפרטה שהתרחשה בנירים, בניגוד להשקפת עולמו הקיבוצית, חש דב הלר שאין בו האנרגיה המתאימה לציין את ה-1 במאי בקיבוצו

יון ולשלום!" (ט"ז באייר תרצ"ד, 1 במאי, 1934, גיליון מס' 9).

רישום של מירון סימה (1902–1999), המתאר הפגנת פועלים עם דגלים וסיסמאות מופיע על שער הגיליון.

לעזרת הימאים

לאחרונה נפתחה תערוכה רטרוספקטיבית במוזיאון תל אביב של הצייר נפתלי בזם.

בשנות הארבעים–חמישים היה בזם מזוהה עם השומר הצעיר ועם מפ"ם. לציוריו בשנים האלה היה גוון סוציאלי מובהק, וכמה מציורי המחאה שלו הם מנכסי צאן ברזל באמנות הישראלית. כאשר נסגר עיתון "על המשמר", בשנת 1995, התבררר שתמונתו של בזם, "לעזרת הימאים", משנת 1952, שכנה בחדר המערכת של העיתון. זו תמונת שמן גדולה ומרשימה (220X126 ס"מ), המתארת את שביתת הימאים הגדולה שהתרחשה בנמל חיפה בשנת 1951. הייתה זו שביתה על רקע מקצועי–ארגוני כנגד ההסתדרות. כדי לשבור את השביתה גויסו מנהיגיה למילואים בצו מיוחד, ובכך הוכנס צה"ל למאבק מקצועי–פוליטי. גם המשטרה נזעקה לשטח הנמל, כדי להוריד בכוח את הימאים מהאוניות ולהכניס במקומם ימאים, שהובאו בין היתר מחו"ל. הפרשה עוררה בשעתו זעם רב בציבור. לימין השובתים התייצבו מפלגות מפ"ם ומק"י. בן גוריון לא היסס לקרוא למנהיגי השביתה בראשות רב חובל נמרוד אשל (לוחם פלי"ם ואיש ההעפלה) "אויבי המדינה". נפתלי בזם לא יכול היה לעבור על האירוע האלים והחריג הזה בשתיקה, ונתן לו ביטוי עז ביצירתו "לעזרת הימאים". כאמור, היצירה הועברה לבית הקיבוץ הארצי בתל אביב, ממערכת על המשמר היישר אל חדרו של מזכיר התנועה. לפני כמה שנים עברה התמונה לאחריות ארכיון השוה"צ בגבעת–חביבה, ומשם ניתנה בהשאלה למשמרת למשכן לאמנות בעין חרוד. בתערוכה במוזיאון תל אביב ניתן לתמונה מקום בולט, והיא אף נמצאה מתאימה להיות להופיע על שער הקטלוג של התערוכה. חג האחד במאי, תחילתו בשביתת פועלים אלימה בשיקגו. נפתלי בזם הצטרף באמצעות יצירתו אל המוחים כנגד השתקה ושבירה של שביתות פועלים. לעתים מדהימה אותי מחדש גלגולה של יצירה. בקלות רבה יכלה תמונתו של בזם, הנחשבת כאחת מיצירותיו החשובות, "להיעלם" בדרך שעשתה מעל המשמר דרך בית הקבה"א עד ארכיון השוה"צ והמשכן לאמנות בעין חרוד.

יצירה אחרת שהגיעה לארכיון השוה"צ, המתארת הפגנת המונים ברחובות תל אביב למען השלום, עברה אף היא גלגול מוזר. היצירה של עמירם תמרי היא תמונה גדולת ממדים (125X190 ס"מ) מצוירת בצבעי שמן על מצע של מזוניט, אף היא משנת 1952. התמונה מתארת הפגנה עם דגלי הלאום והמעמד ברחוב רוטשילד בתל אביב (או רחוב אחר...), כאשר פרשי המשטרה, צבועים בצבעים כהים ואפלים, מתנפלים עם אלות על המפגינים המוארים בצבעים בהירים.

עמירם תמרי יליד חדרה (1913–1981) עבר שינויים רבים באופן ביטוי יצירתו. מהציור הריאליסטי–פוליטי עד לציורים ולפסלים מופשטים – קוביסטים. התמונה הגדולה נמצאה מוזנחת ופגועה על רצפת סניף מפ"ם לשעבר, בחדרה. מאיר בראון, איש גן שמואל, גאל אותה מעיזבונה והעבירה לארכיון התנועתי, שם היא תלויה בכבוד רב על קיר חדר העיון ומצפה לשיקום הולם, כאשר יימצא התקציב לכך. שתי התמונות גדולות הממדים שצוירו בראשית שנות החמישים, תקופה של מאבקים פוליטיים על צביונה של המדינה, מבטאות מסר פוליטי מובהק של מאבק למען ערכים אוניברסליים המגולמים בערכי חג הפועלים.

תפריט פועלים

את דב הלר מנירים אני מכיר מאמצע שנות ה–70, עת התחלנו בשיתוף פעולה אמנותי סביב גלריית הקיבוץ וקבוצת "המשותף קיבוץ". כאשר ביקשתי לכתוב על אמן המזוהה עם חג האחד במאי, עלתה לנגד עיניי דמותו של דבלה הלר כאמן המייצג ביצירתו ואישיותו את האמונה בצדק סוציאלי וברעיון הסוציאליסטי.

לפני שנה הגעתי לאתר ההנצחה לנופלי קיבוץ נירים, ב"דנגור", בצוותא עם האדריכל חיליק ערד, מסער, שעיצב את האתר. "לא הטנק ינצח כי אם האדם" נחקק בתבליט גדול על קיר האנדרטה, עדות לרוח האדם. בעומדי מול האנדרטה נזכרתי בידידי מאז, האמן חבר נירים, דב הלר. באחת התערוכות המשותפות שלנו, כמדומני ב"מוזיאון הטירה" בקיבוץ געש בשנת 1984, שיחזר הלר את אמרתו של סטלין, שנשארה לפליטה מצריף חדר האוכל של נירים, שהושמד ב–15 במאי, 1948. הכרזה נתלתה על קיר הצריף ב–1 במאי, וקישרה כבר אז בין מלחמת הגבורה הסובייטית כנגד הגרמנים מול העומד להתרחש בנירים של מאי, 1948. בבוחרו סיסמה זו כאמירה אמנותית–פוליטית, מקבע דב הלר את יחסו, לא רק לרוח האדם אלא גם לאחד במאי. חוקר האמנות, גדעון עפרת, מזכיר לכולנו בספרו על דב הלר (דב הלר 50 פרויקטים, 1992–1972) את דבריו של דב שנאמרו לדפדפת שיצאה לרגל תערוכת "המשותף קיבוץ", שהתקיימה ב–1990 במשכן לאמנות בעין חרוד: "תומך בהמשך חג ה–1 במאי ובהנפת הדגל האדום".

בדברים שנשאה האוצרת טלי תמיר ב–1 במאי, 2007, בפתיחת תערוכתו של דב הלר ב"גלריית המכון" ברפת הישנה בנירים, היא אומרת: "דב הלר אמן מגויס, פעם פועל תמיד פועל. אצל דב הזיהוי העצמי עם הפרולטר עמוק מכדי למחוק אותו"

דב הלר הוא אמן מהפכן אמיתי. לא מהפכנות של שיחות סלון עקרות, אלא אמן המקשר בין חייו בקיבוץ נירים לבין אמונתו ויצירתו. הוא נושא עמו מחויבות אישית גדולה להם. ככזה הוא מרשה לעצמו לבקר ולחבוט באמצעות יצירתו אף בביתו הקיבוצי, בלי לקפל את הדגלים. כיום, כאשר הדגל האדום הורד מהתורן הקיבוצי, דב הלר הוא מאחרוני המאמינים והמחויבים לצבעו האדום.

דב מספר בגעגוע על מפגש קבוע שנקבע לציון חג ה–1 במאי בקיבוצו נירים. המפגש התרחש במכון לתחריט, שייסד דב ברפת הישנה של נירים, ועם המשתתפים נמנו חברים, אמנים וחברי קיבוץ בעלי תודעה מעמדית. המפגש נבחן לאורך שנים בטקסיות קבועה ומעוררת השראה ותיאבון: בורשט סלק, דג מלוח, לחם, יין אדום; מלווה בהרצאת אורח אמנותית ובתערוכת תחריט מיוחדת, שבה השתתפו אמנים בעלי שם ותודעה פוליטית. המפגש היה מסתיים תמיד בשירת ה"אינטרנציונל".

ההתעקשות וההתמדה של הלר לשחזר שנה אחרי שנה את תפריט הפועלים שלו היא היא היצירה האולטימטיבית של האחד במאי. כי מה אמיתי יותר, בסיסי יותר וחיוני יותר לפועל מאשר פרוסת לחם ודג מלוח.

השנה, לאחר ההפרטה שהתרחשה בנירים, בניגוד להשקפת עולמו הקיבוצית, חש דב הלר שאין בו האנרגיה המתאימה לציין את ה–1 במאי בקיבוצו. ■

מירון סימה, 1934

נפתלי בזם, לעזרת הימאים, 1952

מתכון ל-1 במאי

חמיצת סלק (בורשט)

בשנת 1948, בעצם ימי מלחמת השחרור, יצא לאור הספר "אני מבשלת", ספר הבישול הארצישראלי מאת ליליאן קורנפלד. המגדריות חגגה. הספר מופנה למגזר הנשי בלבד (כנראה, בעת ההיא הגברים יצאו למלחמה). לכבוד ה–1 במאי מצאתי בספרה של קורנפלד מתכון של "בורשט", או בעברית – חמיצת סלק. הנוהג לאכול חמיצת סלק ב–1 במאי היה נהוג בקיבוצי מאז היווסדו. הצבע האדום קבע, הנגישות לסלק הכריעה. (הוא נמצא בשפע בין אבוסי הפרות שברפת).

להלן המתכון:

"בשלי שלושה סלקים אדומים מאוד, החתוכים לחתיכות קטנות ב–1 ליטר מים. הוסיפי בצל, מלח, גרגרי פלפל וכף מיץ לימון או חומץ, כדי לשמור על הצבע. שלוש עגבניות חתוכות או קישואים מרוסקים משפרים את הטעם. כן אפשר להוסיף חתיכות כרוב קטנות. בשלי כ–3/4 שעה. הוסיפי באופן הדרגתי 1 כף קמח או צקי לאט את המרק על 1 ביצה או חלמון כדי שיתעבה. תבלי לפי הטעם בלימון ובסוכר. כשהמרק מוגש קר, הוסיפי לבן, חלב או שמנת או חובצה".

בתיאבון!

דגנית רם
machita106@gmail.com

להעפיל להר הקולינרי

שוב ושוב אני מחליטה להתנסות בהרפתקאות אפיה ובישול מפוקפקות ופעם אחר פעם שוכחת שנשבעתי לעצמי לא לחזור שוב לעולם על הטעויות האלו

אז מה גורם לנו לקחת על עצמנו הרפתקאות שטומנות בחובן גם ייסורים ולא רק הנאה? ולמה אני, באופן אישי, חייבת לזנק להרפתקאות האלו לפני שאני שואלת את עצמי אם הן לפי מידותיי?

ביום שישי שעבר חשקה נפשי להכין עוגה מיוחדת לשבת. צלקת הטראומה של ניקוי ובישול ארבעים ראשי הארטישוקים כבר כמעט והגלידה, ושוב, רוחי ההרפתקנית חיפשה אוורסט חדש לטפס עליו.

זכרתי שראיתי באחד מעיתוני סוף השבוע מתכון ל"רולדה נאיבית". לרגע שכחתי שהנאיבית היחידה באזור היא בדרך כלל אני וזינקתי לקראת המשימה בחדווה רבה. לאחר כשעתיים בלתי נאיביות בעליל של ערבובים, בחישות, ערבולים, בישולים ועוד כהנה וכהנה, שכבה במגש שלי רולדה יפה למדי מכוסה בקרם פטל ורדרד ונראתה למען האמת כמו יצירה מודרנית מצופה בבזוקות.

צעיר ילדיי הכריז מיד שהוא לא מתקרב לוורוד ולא משנה מה ההקשר בו הוא פוגש בצבע זה. החקלאי שלי נרתע תחילה, אך נעתר לנסות והשתתק במבוכה (הייתי בדיוק ב"ימים הרגישים שלי" והוא קצת פוחד להעביר עלי ביקורת כשאני לא מאוזנת הורמונלית), ואפילו ביתי ההרפתקנית מטבעה ציינה שזה מרגיש מוזר לאכול עוגה ורודה. ברור שהם צודקים. השאלה היחידה הנשאלת כאן היא מה גורם לי שוב ושוב להתנסות בהרפתקאות מפוקפקות אלו, ולמה אני שוכחת שנשבעתי לעצמי בסיומן שאהיה מוכנה לשאוב מים, לחטוב עצים ולנקות שירותים של גדוד עם הרעלת קיבה – רק לא לחזור שוב על הטעויות האלו?

אז מה גורם לנו לקחת על עצמנו הרפתקאות שטומנות בחובן גם ייסורים ולא רק הנאה? ולמה אני, באופן אישי, חייבת לזנק להרפתקאות האלו לפני שאני שואלת את עצמי אם הן לפי מידותיי?

ואם בהרפתקאות קולינריות עסקינן, עולות בזיכרוני עוד כמה שנכנסו לפנתאון. כך למשל אוכל להזכיר את טורט הדובוש שהכנתי ליום הולדתו ה־18 של בני ושחייבה אותי לאפות בערך שבע שכבות של בצק ולהזיע שבע שעות מול התנור, וזה עוד לפני הכנת הקרם והרכבת העוגה. או לחילופין, עוגת הספירלה של קרין גורן שהתמונה שלה רדפה אותי לילות כימים עד שהבנתי שאין מנוס אלא להכינה, ושגרמה לי להשתמש בכל קערה פנויה שיש לי בבית (ויש לי הרבה). בסופה של אותה הרפתקה ראיתי את עצמי מועמדת ראויה לפרס "ערימת הכלים הכי גבוהה שנראתה אי פעם במטבח כלשהו". אבל מברורים שערכתי אחר כך התחוור לי שיש עוד כמה נסייניות של העוגה הזאת שטוענות לאותו כתר. דרך אגב, בשני המקרים שלעיל תגובת בני הבית הייתה די דומה: "נחמד, אבל עוגת הביסקוויטים שלך הרבה יותר טובה" (עשר דקות הכנה וקערה אחת מלוכלכת).

במצבים כאלה אני נוטה להגיב בשתי דרכים שונות שמאוד קשורות למצב רוחי ולמידת העזוז שקיימת בי באותו יום. האחת, למצוא את הקיר הקרוב ביותר ולדפוק בו את ראשי תוך כדי נדירת נדרים (שכמובן יופרו) שאני יותר לא מתאמצת כך בחיים; והשנייה, לנשום עמוק, לסמן עוד וי על "הר קולינרי" שהצלחתי להעפיל עליו, ולרוץ לאינטרנט או לספרי הבישול הרבים שצברתי ולחפש את המטרה הבאה שלי. אחחה, איזו הרגשה טובה זו לדעת שאת חוקרת אמיצה שמוכנה להקריב את נוחיותה וזמנה היקר (דהיינו, התמכרות לסדרה התורנית ב־VOD או לחילופין בהייה סתמית בתקרה) על מנת להסתכל לסכנה בעיניים ולהמשיך בהרפתקאות הנועזות. ממש ככה הרגיש בוודאי וסקו דה גמא, או פו הדב כשיצא לחפש את ציר הצפון.

אפרופו הרפתקנים, כשדורון הראל נשאל פעם למה הוא מטפס על הרים, הוא ענה: "כי הם שם". בסך הכל אני חושבת שהתשובה שלו משקפת גם את המוטיבציה המפוקפקת שלי בכל הקשור למטבח. ההרפתקה הזאת מונחת ממש מתחת לאפי. אני לא צריכה לטוס אליה או לסכן את בריאותי הפיזית למענה (על הנפשית כבר דיברנו), אז מדוע שלא אתנסה בה? אני אף מוכנה להודות, שלעיתים (רק לעיתים), ככל שהר הכלים גבוה יותר, כך אני יותר מרוצה מהטיפוס עליו.

את עצמי שכנעתי כאן. נראה לי שאתקשר עכשיו לאמא שלי. אולי הגיע הזמן לפנות יום ביומן ולקחת ממנה סוף סוף את המתכון של המופרום?

צילום: יח"צ, מיקי שמו

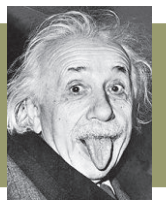

amosquitoz@gmail.com עמוס צימרמן ©

תשבץ היגיון מס' 32

מאוזן:

1. סדרות של שיעורים מתמוטטים (6); 4. ראו 20 מאונך; 8. (עם 19 מאוזן) נערת לעיסה (4); 9. פה חושקות זונות (6); 11. אנקה יאסוף עלים כדי לבדוק אם משקרים (7); 12. ראו 3 מאונך; 13. פחד טבעי (כ"ח) (3); 15. בשובו של העוקץ שלי שיצא לפועל יתגלו הדברים שאמרתי בשקט (כ"ח) (7); 18. קליעים הגדירו גבולות בן אדם (6); 19. ראו 8 מאוזן; 21. (עם 16 מאונך) איזו להקה נוהגת ברכבים הקומפקטיים? (9); 22. ספרו ישבן לאחת עם שתלים (6).

מאונך:

1. חנות החתולים האנגלית לצד הצ'יפס (5); 2. באיזו פעילות מסוכנת ישתתף בעל האבן הרכה בשובו? (5); 3. (עם 12 מאוזן) יתחייב בכתב להכות את אבני (ש) (5); 5. בוראת אויב ביות (5); 6. החוקית תשוב ותגייס למאבק (5); 7. מי שקידם את העני חזר וקיבל תפקיד בממשלה (5,2); 10. הזמר ארגן אש לגיבן (3,4); 13. זה תלוי אם שותלים בשי אנקול (5); 14. תתני תמורה במותג מליצי (5); 16. ראו 21 מאוזן; 17. אמצעים ירביצו ללא תגובה (5); 20. (עם 4 מאוזן) כן, בעלי חיים, זה מה שעליכם לעשות (6).

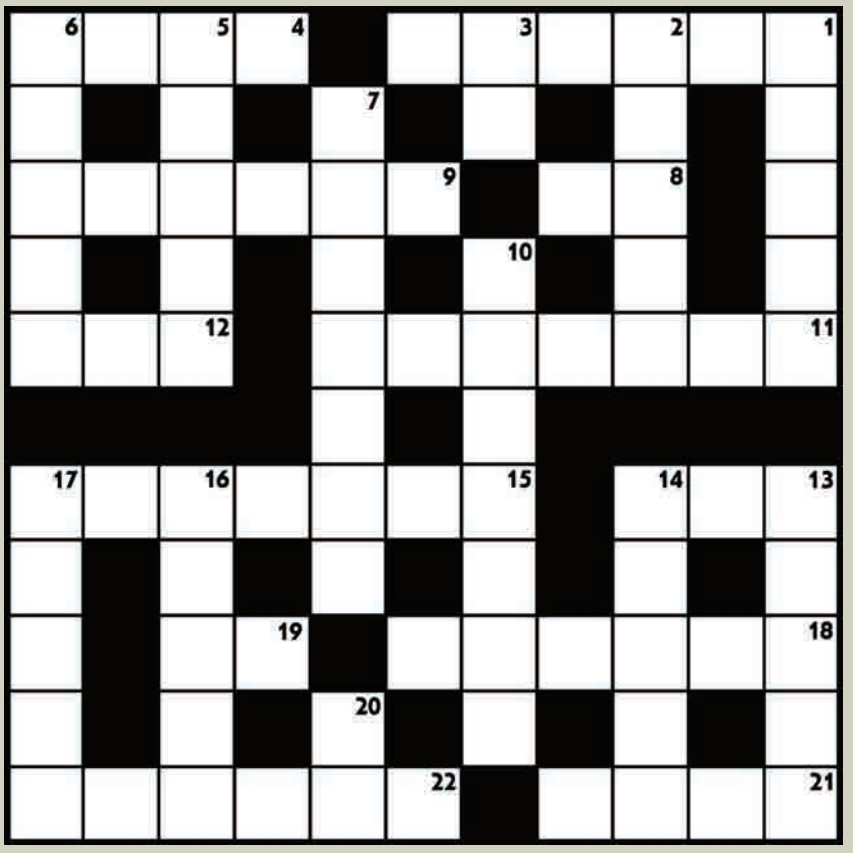

תשובות לתשבץ מס' 30:

מאוזן: 1. מערבון; 4. אמין; 8. בלוי; 9. מוגזמת; 11. שבעים ואחד; 13. משמרות; 15. מריה קרי; 18. נשיאות; 19. פסיכדלי; 21. נמהר; 22. מדינאי.

מאונך: 1. מורגש; 2. ריבוע; 5. מחזור; 6. נמתחת; 7. מושאלים; 10. שמנמנות; 13. מתנגן; 14. מסיבה; 16. קרסון